

Dijital Geleceğin Mimarı Anneler için

Dijital Anne Rehberi

HAZIRLAYANLAR

Selçuk ALP, Arzu KİLİTCİ CALAYIR, Semra AĞCABEY

Umuttepe Yayın No:

Dijital Anne Rehberi

Selçuk ALP, Arzu KILITCI CALAYIR, Semra AĞCABEY

1. Baskı: Şubat 2021

ISBN: 978-605-7858-53-5

© Umuttepe Yayınları® Bu kitabın her türlü yayın hakkı Umuttepe Yayınları'na aittir. Yayın evinin yazılı izni olmadan, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da foto-kopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Yayın Yönetmeni: Mustafa Bulut

Sayfa Tasarımı: Merve Aksoy

Kapak Tasarımı: Elif Yeğen

Baskı-Cilt: Oğul Matbaacılık-Cafer Hayta

Maltepe Mah. Davutpaşa cad. Güven İş Merkezi B Blok No: 83/301-302

Zeytinburnu-İstanbul Tel: (0212) 567 20 77 Matbaa Sertifika No: 27591

Umuttepe Yayınları®

Kadıköy Mahallesi Ziya Gökalp Cad. No: 56/A İzmit-Kocaeli

Tel: (0262) 325 03 24

Fax: (0262) 323 18 58

www.umuttepeyayinlari.com

e-posta: umuttepeyayinlari@yahoo.com

"Bu Dijital Anne Rehberi Birlik, Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği destekleri ile hazırlanmıştır. İngilizce sürümü de aynı zamanda 'Technologist Women' adıyla ABD'ye gönderilmiştir." www.umuttepeyayinlari.com

ÖNSÖZ

Küresel düzeyde yaşanan koronavirüs pandemisi hem kurumların hem de bireylerin yaşamlarını derinden etkiledi. Pandemi süreci ile kendimizi içinde bulunduğumuz yeni normal olarak adlandırdığımız süreçte dijitali kullanımımız arttı, yeni ihtiyaçlarımız ve farkındalıklarımız oluştu. Bilim ve teknolojiye olan ihtiyacımız arttı. Sosyal yaşamın bireylerin psiko-sosyal gelişimleri için ne kadar önemli olduğu ortaya çıktı. Yine bu süreçte sağlığın tüm yaşam için değeri ve hiçbir şeyle kıyaslanamayacak önemi bir kez daha tescillendi.

Pandemi dijital yetkinliklerimizi test etmeye başladı.

Dijital olmazsa olmazımız oldu. Bireylerin ve kurumların hayatında büyük bir dönüşüm süreci başladı. Bu dönüşümün başında ise dijital dönüşüm geldi. Dijital dönüşüm her kesim tarafından hızlı kabul gördü. Dijital okuryazarlık düzeyleri farklı herkes artık dijital dünyanın zorunlu bir parçası haline geldi. Kurumlar ile birlikte kişilerin de dijital dönüşüme uyum sağlaması bir seçenek değil bir zorunluluk haline geldi. İşletmeler işlerini öğrenciler ise eğitimlerini uzaktan sürdürmeye başladı. Bankalara gitmek yerine bankacılık uygulamalarını daha fazla kullanmaya başladık. Bu süreçte kredi kartı kullananların sayısı arttı. Alışveriş alışkanlıklarımız da değişti. İzolasyon kurallarına uygun en temel ihtiyaçlarımızı karşılayabileceğimiz alışveriş için e-ticaret siteleri güvenli adresimiz oldu. Siber güvenlik kurumlar ve kişiler için bir seçim değil hayati süreçlerin tehditlerden uzak yürütülebilmesi için temel bir zorunluluk haline geldi. Dijital okuryazarlığı düşük bireyler siber saldırıların en kolay hedefi haline geldi. Dijital dünyadaki kişi ve faaliyetler artınca fiziksel dünyada gördüğümüz azaldı. Fiziksel dünyada azalan tehditlere karşılık dijital dünyadaki siber saldırılar ve siber tehditler artış gösterdi. Siber korsanlar için yaşlılar ve çocuklar öncelikli iştah kabartan yeni hedefler oldu. Tüm dünyada e-ticaret hacmi büyüdü. Tabi ki bu süreç zorluklar yanında yeni fırsatları da birlikte getirdi. İşini e-ticarete taşıyanlar işlerini büyütme fırsatı da yakaladı. Birçok yeni e-ticaret sitesi açıldı. E-ticaret

siteleri veya sosyal medya üzerinden üretimlerini ihtiyaç sahiplerine ulaştırabilenler de pandemi sürecinden daha az olumsuz etkilendi.

Yeni normal olarak ifade edilen bu süreçte anneler için de dijital dönüşüm zorunlu hale geldi. Ödevlerine yardım etmek istedikleri çocukları için kimi zaman dijital okuryazarlık seviyeleri yeterli olmadı. Çocukları dijitaldeydi. Çocukları ile arasındaki iletişim dijitale taşınmıştı. Annelerin çocukları ile arasındaki iletişimi, paylaşımları sağlıklı devam ettirebilmek için fiziksel dünyanın yanında dijital dünyada da etkin olarak varlık gösterebilmesi gerekiyordu. Çocukların dijital dünyada karşılaşabileceği siber tehditler ve zorbalık konusunda da artık bilgisi olmalıydı. Mutfak alışverişini marketten yapamıyordu. Alışveriş için e-alışveriş değerli bir çözümdü. Artık sahnede güvenli e-ticaret sitelerini bilen ve siber güvenlik farkındalığı yüksek anneler olmalıydı. Pandemi sürecinde işlerini dijitale taşıyan ya da dijitalden finansal kazanç sağlamak isteyen anneler için dijital girişimcilik yeni bir yol ve ışık oldu. Dijital ortamda işlerini büyütmek isteyenler için google ve sosyal medya reklamcılığının nasıl yapıldığını bilmek; üretimlerini daha fazla kişiye ulaştırmak isteyenler için önemli rol oynadı. Annelerin bu süreçte gözlemlediğimiz ihtiyaçlarına özel hazırladığımız ‘Dijital Anne’ projesini hayata geçirdik. Dijital dünyada etkin varolmak, rol oynamak isteyen anneler için literatüre ‘Dijital Anne’ kavramını kazandırmak ve sürekli değişen ve gelişen dijital dünyada annelerin rol modelliğinin sürdürülebilirliği desteklemek amacıyla ‘Dijital Anne’ projesini gerçekleştirdik. Proje kapsamında 200 kişiye ulaştık. Dijital Anne kavramının kadınlar ve anneler tarafından daha çok benimsenmesi ve sahiplenilmesi için ‘Dijital Anne Günü’ belirledik. Ülkemizdeki dijital dönüşüme katkı anlamında da her yıl kutlamayı umut ediyoruz.

**Technologist Women
Platformu**

Azərbaycan Birliyi
**sivil
düşün**

**AB Sivil Düşün
Programı**

<https://dijitalanne.online/>

TEŞEKKÜR

Dijital Anne Projesi'nin Ressamlarına Teşekkür

Her biri attıkları çok değerli ve samimi fırça darbeleri ile Dijital Anne Projesi'nin ilham veren resmini el ve güç birliği ile çizdiler. Mutluluğun resmini yaptılar. Projemize gönüllü destek vererek annelerin dijitalde güçlenmesi adına iki gün boyunca destek verdiler. Bu anlamda Dijital Anne Projesi'nin değerli ressamı; *Didem DURU, Sevinç GÜLSEÇEN, Habibe AÇIK, Buket Kadriye AKYÜREK, F.Candan KAVŞAT METİNER, Sema KÜSMENOĞLU, Sibel ÖZDEN, Merve Aycan AYDIN, Fatih GÖK ve Esra ŞİMŞEK*'e teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Projemizin zenginliği, farklılıklarımızı kapsayıcılığı olsun istedik. Biliyoruz ki; dijital kapsayıcıdır ve fırsat eşitliği sunar. Bu anlamda eğitimlerimizde bizlere eşik eden, engelsiz projemizin ressamı, farklı renkleri de bize gösteren sevgili işaret dili çevirmenlerimiz *Müzeyyen ÖZTÜRK ve Tuğçe ŞENER*'e de teşekkür gönülden teşekkür ediyoruz.

Dijital Anne Projesi'nin karakter ve logo tasarımını yapan *Buket Kadriye AKYÜREK*'e, sosyal medya postlarının yönetilmesinde görev alan *Betül ULAŞ, Sena DEMİRKOL* ve *İlhan ERMİŞ*'e, etkinliklere teknik destek sağlayan *Erdal ÖZDOĞAN*'a ve başta Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı proje koordinatörümüz *Tuğkan GÜNDOĞDU* olmak üzere tüm değerli Avrupa Birliği Sivil Düşün Program Uzmanları *Pınar İLKİZ, Tuba EMİROĞLU* ve *Cihan SERCEM* ile birlikte projenin hayata geçmesinde *Technologist Women Platformu* ile güç birliği yapan tüm paydaşlarımıza sonsuz şükranlarımızı sunuyoruz.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	3
TEŞEKKÜR	5
İÇİNDEKİLER	7
PROJE VE PROJE EKİBİ	11
KONUŞMACI - EĞİTMEN LİSTESİ, KONULARI VE VİDEO QR KODLARI	13
İLETİŞİM	17
SUNUŞLAR	18
Didem DURU, Dijitalde Fırsat Eşitliği ve Güçlenme	19
Prof.Dr. Sevinç GÜLSEÇEN, 21. Yüzyılın Dijital Dünyasına Hazırmıyız?	21
Video Barkod	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Arzu KİLİTÇİ CALAYIR, Literatüre Dijital Anne Kavramının Kazandırılması	23
Merve AYCAN AYDIN, Dijital Reklamcılık	26
BÖLÜM - 1	27
1. GİRİŞ	27
1.1. DİJİTAL DÜNYAYA GİRİŞ EĞİTİMİ	28
1.1.1. Dünya Artık Dijital	28
1.1.2. Peki Teknoloji Okuryazarlığı Nedir?	29
1.2. DİJİTALLE BİRLİKTE HAYATIMIZA GİREN KAVRAMLAR	30
1.2.1. Dijital Okuryazarlık	30
1.2.2. Dijital Ebeveynlik	30
1.3. DİJİTAL ÖĞRENME ORTAMLARI	32
1.4. DİJİTAL İLETİŞİM	33
1.5. DİJİTAL İLETİŞİM UYGULAMALARI	34
BÖLÜM - 2	35
2. DİJİTAL TASARIM	35
2.1. NEDİR DİJİTAL TASARIM?	35
2.2. DİJİTAL YAYINCILIK	36
2.3. DİJİTAL TASARIM ARAÇLARI NELERDİR? NASIL KULLANILIR?	38
2.4. COVID 19	40
2.4.1. Covid 19'un Etkileri	40
2.4.2. Covid 19 Hayatımızda Neleri Değiştirdi?	40

2.4.3. Covid 19 İle Birlikte önemi Artan Dijital Okuryazarlık Nedir?	41
BÖLÜM - 3	43
3. DİJİTAL HUKUK.....	43
3.1. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU	44
3.2. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNUNUN KULLANICILARA SUNDUĞU HAKLAR.....	44
3.3. DİJİTAL HUKUK NEDİR?	45
3.4. DİJİTAL HAK NEDİR?.....	46
3.4.1. Dijital Hak	46
3.4.2. Dijital Haklar Nelerdir?	47
3.4.3. Dijital Vatandaşlık Nedir?	47
BÖLÜM – 4	49
4. SİBER GÜVENLİK EĞİTİMİ.....	49
4.1. SİBER GÜVENLİK NEDİR?	49
4.2. SİBER GÜVENLİĞİMİZİ NASIL SAĞLARIZ?	50
4.3. SOSYAL MÜHENDİSLİK	51
4.4. SİBER ZORBALIK NEDİR?	52
4.5. ÇOCUKLAR VE AİLELER SİBER ZORBALARDAN NASIL KORUNABİLİR?	53
BÖLÜM - 5	54
5. E-TİCARET EĞİTİMİ	54
5.1. E-TİCARET NEDİR?.....	54
5.2. E-TİCARETİN FAYDALARI	54
5.3. E- TİCARET SİTELERİNDEN NASIL GÜVENLİ ALIŞVERİŞ YAPILIR?	55
BÖLÜM - 6	548
6. SOSYAL MEDYA NEDİR?.....	58
6.1. SOSYAL ARAÇLAR NELERDİR?	58
6.2. SOSYAL MEDYA NASIL GÜVENLİ KULLANILIR?	60
6.3. WEB SİTESİ OLUŞTURMA ARAÇLARI NELERDİR?	61
6.4. E-TİCARETTEN İNTERNETTEN SATIŞ VE GİRİŞİMCİLİK	61
6.4.1. Girişimci Kimdir?	61
6.4.2. Dijital Girişimci Nedir?	62
6.4.3. Dijital Girişimci Anneler ve Proje Örnekleri Nelerdir? ..	63
6.5. INSTAGRAMDA DİJİTAL GİRİŞİMCİ OLMAK	64

6.6. PEKİ İŞLETMELER BU ALGORİTMALARA NASIL ULAŞABİLİYOR?	64
6.7. GOOGLE VE SOSYAL MEDYA REKLAMCILIĞI.....	66
6.8. YOUTUBE’DA DİJİTAL GİRİŞİCİLİK	67
6.9. YOUTUBE ALGORİTMASI NASIL ÇALIŞIR?.....	67
6.10. GOOGLE ARAMALARDA WEB SİTESİ NASIL ÖN PLANA ÇIKARILIR?	68
6.11. EBEVEYNLER İÇİN SOSYAL MEDYA KULLANIM ÖNERİLERİ.....	69
7. SONUÇ	70
EKLER.....	72
EK 1. Dijital Anne Takvimi	73
EK 2. Dijital Anne Şiiri	74
EK 3. Katılım Belgesi Örneği.....	76
EK 4. Teşekkür Belgesi Örnekleri.....	77
EK 5. Dijital Anne Eğitim Anke Linki.....	78
EK 6. Dijital Anne Eğitim Anket Analizi.....	78
YARARLANILAN KAYNAKLAR	84

PROJE ADI VE KODU

Dijital Anne Projesi Tanıtım - SD4/COV/0407

PROJE VE PROJE EKİBİ

Dijital Anne Projesi, **Technologist Women** Platformu tarafından, Avrupa Birliği Sivil Düşün desteği ile 'Bizi Birbirimize Bağlayan Şeyler' teması kapsamında 17 Ekim 2020 – 18 Ekim 2020 tarihleri arasında çevrimiçi olarak düzenlenmiştir.

'Dijital Anne' projesinin amacı, 'Covid-19 döneminde ortaya çıkan annelerin ihtiyaçlarına özel eğitim içeriğinin online-senkron olarak annelere ulaştırılması ile annelerin dijital okuryazarlık seviyelerinin artırarak, annelerin 'Dijital Dünyada Biz de VARIZ! ETKİN ve ETKİLİYİZ!' diyebilmelerini desteklemek için hayata geçmektedir. Annelere 'Dijitalde İşte Mümkün' diyerek dijital girişimci adayı olarak yeni iş fırsatlarının tanıtılmasını hedeflemektedir. Gözlemliyoruz ki; dijital dünyadaki yetkinliği olmayan veya az olan anneler ile Z kuşağı çocukları arasında dijital iletişimde eksikler ve boşluklar oluşabilmektedir. Bu durumun aşılması annelerin dijital okuryazarlık seviyelerinin artırılması ile mümkündür. İnanıyoruz ki; şu anki şartlarda sosyal yaşamın, iş yaşamının ve eğitimin dijital ortamda gerçekleşmesinden dolayı oluşan yeni normale annelerin de uyum sağlayabilmeleri dijital dünyadaki fırsat ve tehditleri daha çok tanımak ile mümkün olabilecektir.

Dijital okuryazarlık seviyelerini arttırmak isteyen, yeni iş fırsatları ile tanışmak isteyen anneler projemizin hedef kitlesini oluşturmaktadır. Projemizin sürdürülebilir olması adına ‘Dijital Anne’ kavramının literatüre kazandırılması ve Dijital Anne günü olarak özel bir belirlenmesi olmuştur.

Proje Ekibi

Arzu KİLİTCİ CALAYIR

Buket AKYÜREK

Semra AĞCABAY

Betül ULAŞ

Sena DEMİRKOL

Ad Soyad, Konu	Video QR Kod
F. Candan KAVŞAT METİNER, <i>KVK ve Dijital Haklar</i>	
Arzu KİLİTCİ CALAYIR, <i>Siber Güvenlik</i>	
Sema KÜSMENOĞLU, <i>Siber Zorbalık</i>	

Ad Soyad, Konu	Video QR Kod
Sevinç GÜLSEÇEN, <i>18 Ekim Açılış Sunumu</i>	
Sibel ÖZDEN, <i>İnternet ve Sosyal Medya Eğitimi</i>	
Merve Aycan AYDIN, <i>Google Sosyal Medya Reklamları</i>	

Ad Soyad, Konu	Video QR Kod
Fatih GÖK, <i>E-Ticaret ve Dijital Girişimcilik</i>	
Esra ŞİMŞEK, <i>İrlandalı Anne ile Dijital Girişimcilik Sohbeti</i>	

İLETİŞİM

Proje ve etkinliklerimiz ile ilgili bilgi almak için web sayfalarımızı ve sosyal medya hesaplarımızı takip edebilirsiniz.

Sen de Dijital Anne Ol!

<https://www.technologistwomen.org/>

<https://dijitalanne.online/>

E-mail : hello@technologistwomen.org

Sosyal Medya Hesaplarımız

SUNUŞLAR

Didem DURU, *Cisco TR Genel Müdürü*

Prof.Dr. Sevinç GÜLSEÇEN, *İstanbul Üniversitesi Enformatik Bölümü*

Arzu KİLİTÇİ CALAYIR, *Technologist Women Platformu*

Merve AYCAN AYDIN, *Bilişim Teknolojileri Eğitmeni*

‘İki seçenek var: büyümek için ilerlemek ya da güvende alanda kalıp gerilemek.’

Siz seçin...

Didem Duru
Cisco TR Genel Müdürü

Prof.Dr. Sevinç GÜLSEÇEN, 21. Yüzyılın Dijital Dünyasına Hazırmıyız?

İnsanların ve nesnelerin her gün daha fazla çevrimiçi (online) olması Bilgi ve İletişim Teknolojilerine (BİT) olan ihtiyacı arttırmaktadır. Finansal okuryazarlık, sağlık okuryazarlığı , hukuk okuryazarlığı gibi bir beceri olan BİT ya da dijital okuryazarlığa da ihtiyaç artmakta. Günlük yaşantımızın jargonuna yerleşen Nesnelerin İnterneti (IoT-internet of things) büyük veri (big data), bulut teknolojisi (the cloud), Yapay Zeka (Artificial Intelligence) ve robotik gibi teknolojilerin isimleri biz yetişkinleri ve çocuklarımızı ürkütmecektir.

Bu teknolojiler bizi nasıl bir dünya ile buluşturacak? Çocuğunuz gözünü nasıl bir dünyaya açacak sevgili anne adayları? Bunu hiç düşündünüz mü, çocuğunuzun dijital dünya ile tanışmasına hazır mısınız? 21.Yüzyılın dünyası için çocuğunuzun eğitimi ve öğrenmesi ile ilgili planlarınızı ve programlarınızı yaptınız mı?

Bugüne kadar geleneksel öğrenme sisteminde öğretmen sınıfın öğrenmesinde liderlik yaparken, öğrenci pasif bir alıcı konumundaydı. Modern öğrenme sistemlerinde ise öğrenci artık bir aktif alıcıdır ve kendi öğrenmesinin lideridir, öğretmen ise kolaylaştırıcı pozisyonuna geçmiştir. Aktif alıcı olan öğrenci, öğrendiklerinden anlam çıkarmasını, onları örgütlemesini, dönüştürmesini ve yeniden üretmesini bilir ve yapar. Aktif bilgi işlemede öğrenme sürecine aktif olarak katılmanın yanısıra zihnen aktifleşme, derinlemesine kavrama, karmaşık düşünme vardır.

21. yüzyılda toplumun etkin bir üyesi ve başarılı bir çalışanı olabilmesi için bugünün öğrencilerinin şu becerilere sahip olması gerekir: yaratıcı düşünme ve problem çözme, duygusal zeka, bilgi işlemsel/eleştirel düşünme, işbirliğine yatkın olma. Bu becerilerin tümü sadece geleneksel sınıf ortamında ve gele-

Arzu KİLİTCİ CALAYIR, *Literatüre Dijital Anne Kavramının Kazandırılması*

Dijital dünya bir arada yaşayan, yaşamı paylaşan tüm kuşaklara teknoloji temelli iletişim kurma, alışveriş yapabilme, eğitim alabilme, eğlenebilme, finansal kazanç sağlayabilme ve diğer tüm gündelik ihtiyaçlarını internet ortamında giderilebilme fırsatı sunmaktadır. Dijital dünya bünyesinde sunduğu fırsatlar ve kolaylık kadar tehditler ve zorlukları barındırmaktadır. Özellikle yaşadığımız Pandemi sürecinde dijital okuryazarlık seviyesi düşük kişiler siber dünyadaki tehditlerin daha çok ve kolay hedefi olmaktadır.

Peki tüm kuşaklara kucak açan dijital dünyada yaşıyor ama yeterince tanıyor muyuz bu kuşakları?

Fiziksel ve Sanal Yaşamı Paylaştığımız Kuşakları Tanıyor muyuz?

X, Y, Z bunlar bir matematik probleminin terimleri değil toplumda iç içe yaşadığımız farklı nesillerin yani kuşakları ifade eden terimler. X olarak adlandırdığımız kuşak

1965 – 1980 yılları arası teknolojinin hayatımıza girdiği dönemde doğan nesillerdir. 1965 – 1980 yılları aynı zamanda teknolojinin gelişme sürecinde olduğu ve herkes tarafından da erişilebilir olmadığı yıllardır. Bu kuşağın temsilcileri dijital dünya öncesi ve sonrası hayatı kıyaslama yetisine sahip, genellikle mantıklı ve çözümcü bireyler olarak ifade edilir.

Y olarak adlandırdığımız kuşak ise genellikle 1980 ile 2000 yılları arası doğan nesillerdir. Bu kuşak “Milenyum” kuşağı olarak da bilinir. Aslında Y kuşağı dijital neslin de ilk temsilcileridir. Teknolojinin gelişim aşamalarına, kendi yaşamlarını ve toplumların yaşamlarını nasıl dönüştürdüğüne şahit olmuş bir nesildir. Sadece dijital dönüşüme şahit olmakla kalmayıp teknolojinin internetle birlikte sunduğu sosyal medya trendlerini

de etkin bir şekilde kullanabilme becerisine sahiptir. Y kuşağı kendine güveni olan, teknoloji konusunda meraklı, hırslı ve değişim odaklı olan bir nesildir. Ayrıca; aynı zamanda oldukça sorgulayıcıdır.

Genellikle 2000 yılı arasında doğanlar ise Z kuşağı olarak adlandırılıyor. Bu nesillerde doğanlar teknolojin içine doğmuştur. Bu yüzden teknolojinin olmadığı bir yaşam görmemiştir. Teknolojinin bu kadar etkin olduğu bir dünyayı hayal etmekte de zorlanmaktadır. Bilgisayar ve cep telefonları ile çevrimiçi sürekliliğini yaşamda 'en' değerli anlam olarak da koruyan bir nesildir. Dijital bu kuşak için yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Z kuşağı için dijital; yaşamın kendisi, var oldukları yerin, habitatlarının adresidir. Bu kuşağın temsilcileri özgüvenli, hırslı ve istediği şeyi elde etmeyi bilen bir nesil olarak tanınır.

Tabi kuşakları ifade ederken unutmamız gereken bir durum da kuşakların teknolojiye erişim, bölgesel ve ülkesel anlamdaki farkların göz ardı edilmemesi gereğidir. Örneğin; doğum yılları aynı olmasına rağmen teknolojiye erişimleri aynı düzey olmayan kişiler, kimi zaman bölgesel ve kültürel farklılıklardan dolayı, sınırları verilmiş tarihler arasındaki kuşakların karakteristik özelliklerini taşımayabilirler.

Dijitalde Güçlenen - Dijital ile Daha Güçlü Anneler İstiyoruz!

Kuşağı ne olursa tüm anneler çocukları için rol modelidir. Annelerin fiziksel dünyadaki yetkinlikleri kadar dijital dünyadaki yetkinleri de artık çocukları arasındaki iletişimlerini sürdürmek Covid-19 ile birlikte gelen dijital dönüşüme uyum sağlamaları açısından elzem olmuştur. Bu anlamda her gün daha zamanımızı geçirdiğimiz dijital dünyada var olmalarına olanak sağlayacak dijital yetkinliklerini edinmeleri ve sürekli güncellemeleri gerekmektedir. Özellikle Pandemi döneminde işimizi, öğrenmemizi, alışverişimizi, eğlencemizi ve en çok da iletişimi-

mimizi gerçekleştirdiğimiz yer dijital dünyada olmuştur. Bu anlamda dijital dünyaya hızlı adaptasyon tüm kuşaklar için bir seçim değil bir zorunluluk haline gelmiştir.

'Dijital Anne' Kavramı

Google'da yapılan Dijital Anne aramalarında farkettilik ki; Dijital Anne kavramı oldukça dar sınırlarda kullanılmıştır. Dijital Anne web ortamından alışveriş yapabilen ya da sosyal medyayı kullanabilen bir anne olarak ifade edilmektedir. Fakat yaşadığımız yüzyılda Dijital Anne'nin bu özelliklerin çok ötesinde dijital yetkinliklere ve vizyona sahip olması gerekmektedir. Çünkü biliyoruz ki; anneler toplumda önemli bir rol model olarak dijital geleceğin oluşturulmasında etkin rol oynamaktadır. Bu bakımdan annelerin Dijital Anne'lik kavramı ile kendilerini örtüştürebilmeleri için Dijital Anne kavramının günümüz ihtiyaçlarına uygun yeniden ve anneleri toplumda daha ileriye çıkarabilecek şekilde, daha geniş bir vizyonla tanımlanması literatüre katkı olabilecektir.

Peki o zaman Dijital Anne kimdir? Dijitalin sunduğu fırsat ve tehditlerin farkında bir dijital okuryazar ve dijitali kendisinin ve çevresinin daha iyi olması için kullanabilen, geleneksel kalıpların ötesinde, meraklı, yenilikçi, güncel ve öğrenen yeni nesil bir annedir. Dijital Anne aynı zamanda dijitalden finansal kazanç sağlayabilen bir dijital girişimcidir. Kuşak farkı çocukları ile dijital araçlar üzerinden güvenli ve hızlı iletişim kurabilen, çocuklarına ve çevresine yetkinlikleri ile rol model ve ilham kaynağı olabilen, kendi kendine yetebilen, dijital haklarının farkında sevgi dolu bir annedir.

Arzu KİLİTCİ CALAYIR
Technologist Women Platformu

BÖLÜM - 1

1. GİRİŞ

Teknolojinin, özellikle son on yılda yaşadığı hızlı gelişme toplumsal yaşamı büyük ölçüde etkiledi. Teknoloji bugün evlerde aile içinde iletişim, eğlence ve öğrenme, okullarda eğitim ve iş yerlerinde ticari amaçlar ile kullanılıyor. Özellikle teknolojinin gelişim yıllarında büyüyen ve bu yıllarda dünyaya gelen çocuklar zamanlarının büyük bir bölümü bu ortamlarda geçiriyor. Dijital iletişimin eş zamanlı olması, karşılıklı yüz yüze iletişime olanak sağlayan yapısı bireylere sanal ortamda aktif ve söz sahibi olma imkanı veriyor. Ancak Dijital ortamın dilini ve yapısına tam anlamıyla bilmemek bu avantajı dezavantaja çeviriyor. Teknoloji alanında verilen eğitimler ile bu dezavantajlar engellenebilir. Bu alanda verilen eğitimlerle dijital dünyada anneler ve dolayısıyla çocukların teknolojik alanda farkındalıkları arttırılabilir. Üstelik anneler, alacakları eğitimler ile dijital ortamları girişimcilik faaliyetleri içinde kullanabilir aile bütçesine katkı sağlayabilirler. Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı “Bizi Bağlayan Şeyler” özel desteği ile Technologist Women ekibi tarafından yürütülen “Dijital Anne Online Eğitimi” tam da bu amaçlar ile oluşturulan bir projedir. Proje kapsamında uzman isimler tarafından verilecek eğitimler ile annelerin dijital okuryazar olmaları, sanal ortamda farkındalıkları artmış birer e-vatandaş olmaları ve dijital ortamda girişimci olarak kazanç sağlayabilmeleri hedefleniyor.

1.1. DİJİTAL DÜNYAYA GİRİŞ EĞİTİMİ

1.1.1. Dünya Artık Dijital

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte insanların diğer insanlarla iletişim kurma, alışveriş, eğitim, eğlence ve diğer tüm gündelik ihtiyaçları internet ortamında giderilebilir hale geldi. İnternet teknolojisinin sınırsız olanakları ile “dijital dünya” olarak adlandırılan sanal ortamlar insanlara sunulmuş oldu. Dijital dünyanın gelişmesine en büyük katkı Tim O’Reilly’nin sahip olduğu şirketin 2004 yılında Web 2.0’ı piyasaya sunmasıyla gerçekleşti. Web 2.0 öncesi dönemde bireyler ve kurumlar arasında internet etkileşimi daha sınırlı bir yapıdaydı. Bu teknoloji ile etkileşim imkanı arttırılmış kullanıcıların dijital ortamlarda kendilerini çok daha kolay ifade etmeleri sağlanmıştır. Üstelik Web 2.0 kullanıcılara eş zamanlı bir iletişim imkanı da tanıyordu. Bu da insanlar ve insanlar veya insanlar ve kurumlar arasındaki etkileşimin eş zamanlı bir şekilde gerçekleştiği anlamına geliyordu. Bugün dijital dünyada gerçekleştirilen eğitim, alışveriş, haber alma ve iletişim kurma gibi faaliyetlerin pek çoğu hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleştirilebiliyor. Geçmiş ile

28

karşılaştırıldığında dijital dünyada bilgi akışı çok daha hızlı bir şekilde gerçekleşiyor, yaşanabilecek sorunlar ise daha kısa sürede çözüme kavuşturulabiliyor.

1.1.2. Peki Teknoloji Okuryazarlığı Nedir?

Teknolojide meydana gelen gelişmeler, insanların hayatını kolaylaştıracak dijital uygulamaların sayısında meydana gelen artış, onların fiziksel dünya dışında sanal ortamlarda da sıkça vakit geçirmelerine neden olmuş durumda. Bu teknolojik gelişmeler ile birlikte okuryazarlık kavramı da dönüşüme uğradı. Evet herkes kolayca internete girebiliyor ve interneti kolayca kullanabiliyor. Fakat esas önemsenmesi gereken pek çok değerli bilgi göz ardı edilebiliyor. Teknoloji okuryazarlığı ile birey, internetin toplum açısından önemini kavrayarak interneti nasıl daha güvenilir ve faydalı kullanabileceği konusunda fikir sahibi olabilir. Ebeveynler açısından teknolojik okuryazarlık değerlendirildiğinde okul öncesi veya okul çağındaki bir çocuğun internet kullanımının ailelerinin gözetiminde gerçekleştirilmesi son derece önemlidir. İnternet, sınırsız faydalarının yanında ne yazık ki bir o kadar tehlikeyi de içinde barındırmakta. Çocuklar bu ortamda karşılaştıkları tehdit ve tehlikeleri aileleri ile paylaşma konusunda çekinebiliyorlar. İşte tam da bu noktada ailelerin teknoloji konusunda farkındalıklarını arttırabilecek teknolojik okuryazarlığa sahip olmaları gerekliliği ortaya çıkıyor. İnternet teknolojilerine hakim teknolojik okuryazar olan ebeveyn çocuğunun karşılaşabileceği tehlikeleri öngörerek onun internet kullanımına yön verebilir, gerekli güvenlik önlemlerini önceden alabilme imkanını elde edebilir

1.2. DİJİTALLE BİRLİKTE HAYATIMIZA GİREN KAVRAMLAR

1.2.1. Dijital Okuryazarlık

Çok sayıdaki teknolojik gelişmeyle birlikte okuryazarlık kavramına “dijital okuryazarlık”, “teknoloji okuryazarlığı” gibi yeni kavramlar eklenmiştir. Dijital okuryazarlık, bilgisayar, tablet ve akıllı cep telefonları gibi cihazlar ile elde edilen verileri anlama, analiz etme ve bilgiyi bulma anlamına gelmektedir. Dijital okuryazarlık iki farklı kavramın bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Dijital, bilginin sembolik olarak temsil edilmesidir. Okuryazarlık ise kişinin verilen bilgiyi doğru bir şekilde okuyup anlam çıkarabilmesidir. Dijital okuryazar, dijital uygulamalarda yer alan bilgileri okuma, analiz edebilme ve anlamlandırabilme ve yazma yetisine sahip kişilerdir. Dijital okuryazar olan ebeveynler ise sözü edilen uygulamaları kendilerinin ve çocuklarının yararına kullanabilecek bilgiye ve donamina sahip olan bireylerdir.

1.2.2. Dijital Ebeveynlik

Teknoloji ve internetin günümüz açısından öneminin farkında olan, dijital araçların temel düzeyde kullanımına hâkim, bu ortamda yaşanabilecek tehlikeleri öngörebilen bu anlamda farkındalığı yüksek yüksek ebeveynler, “dijital ebeveyn” olarak adlandırılıyor.

Günümüz dijital çağının olanaklarından en iyi şekilde faydalanmak ve çocuklarını olası risklerden korumak isteyen ebeveynlerin üzerine düşen temel sorumluluklarını yerine getirmelidir. Bu sorumluluklarını yerine getirebilmek için ebeveynler, temel düzeyde teknolojiyi ve interneti kullanma becerisi ile bilgi-iletişim teknolojilerinde gizlilik politikaları hakkında yeterli bilgiye sahip olmalıdır.

Dijital ebeveyn, dijital okuryazar olmanın yanı sıra internette bulunan olumlu ve olumsuz içeriklerin ayırımını yapabilmeli, risklerin farkına varabilmeli ve çocuğunun bilgisayarda ya da internet ortamında ne yaptığını izleyebilmelidir. Farkındalığı yüksek olan dijital ebeveyn, çocuğunun dijital ortamlardaki davranışlarını kontrol altında tutmalıdır. Bunun için çocuğunu internet ortamında yalnız bırakmamalı, zararlı gördüğü içeriklere erişilmesine mantıklı bir şekilde açıklayarak engel olmalıdır. Ayrıca aile içinde sorunlar ve tartışmalar yaşanmaması için ne zaman ve ne kadar İnternet ya da bilgisayar kullanabileceğine yönelik kurallar önceden belirlemeli, uygulamaları (sosyal ortamlarda hesap açma ve çocuğu arkadaş olarak ekleme ya da birlikte internette kaliteli ve faydalı zaman geçirme gibi) birlikte kullanmalıdır.

1.3. DİJİTAL ÖĞRENME ORTAMLARI

Dijital teknoloji insanların zaman ve mekan algısını değiştirenerek kullanıcılara istenilen zaman ve mekanda öğrenme imkanı tanıyor. Dijital ortamda pek çok uygulama kullanıcılara eğitim olacağı sunuyor. Özellikle Covid 19 süreci ile birlikte yüz yüze eğitimin yerini online dersler almış durumda. İlk ve orta-öğretim çağındaki çocuklar ve üniversite öğrencileri eğitimlerine yüz yüze iletişimi sağlayan programlar ile devam ederken kısa eğitim programları (workshoplar), toplantılar ve seminerler de yine bu programlarla gerçekleşti. Zoom, Microsoft TeamLink ve Google Meet gibi programlar bir yandan görüntü ve ses sağlayarak yüz yüze iletişim imkanı sağlarken diğer taraftan kullanıcılara dosya paylaşımı fırsatı vererek kullanıcıların sunum yapmalarını ve ders içeriklerini ekrana yansıtmasını mümkün hale getiriyor. Bunun dışında Coursera, Cisco Networking Academy, Udemy ve Google gibi kurumların yaptığı çalışmalar dijital ortamda kullanıcılara hayat boyu öğrenme fırsatı sunuyor.

BÖLÜM - 2

2. DİJİTAL TASARIM

2.1. NEDİR DİJİTAL TASARIM?

Dijital teknolojinin gelişmesi ile birlikte tasarım alanında da büyük gelişmelere yaşanmıştır. Bilgisayarın yaygınlaşması ile birlikte sanat, tasarım ve iletişim alanında yeni üretim biçimlerinin ortaya çıkmıştır. Teknoloji ve bilgisayar gereksinimleri doğrultusunda kullanmaya başlayan tasarımcı ve sanatçılar, zamanla teknolojik gelişmelere daha çok önem vermeye başlamışlardır. Tasarımcı ve sanatçılar, bilgisayar teknolojisini kullanarak geleneksel yöntemlerle zorlanarak ve uzun süre ve emek harcayarak ortaya koydukları eserlerini, dijital ortam araçlarıyla daha verimli, zamandan tasarruf sağlayarak daha kolay yapabilir olmuşlardır. Daha önceleri güçlükle elde edilen sanatsal ifade biçimleri, dijital ortamın sağladığı olanaklarla, daha kolay yapılabilir ve tasarlanabilir bir hale gelmiş ve dolayısıyla insanların bu alana olan talep ve eğilimlerini artırmıştır. Güçlenen ve geçmişten daha verimli bir hale gelen iletişimle birlikte insan-

lar, bilgisayar teknolojisinin sunduğu olanakları daha fazla deneyimlemişlerdir. Öte yandan, dijital ortam ve bilgisayar teknolojisi sayesinde fiziksel engeller de ortadan kalkmıştır. İnternet ve ağ teknolojileri kullanılarak dijital ortamda tasarlanan eserlerin sunulması, sanatta yeni bir anlayışın ortaya çıkmasını sağlamıştır.

2.2. DİJİTAL YAYINCILIK

Covid-19 Süreci E-Yayıcılık (Elektronik Yayıcılık)

E-yayıcılık, geleneksel yayıncılığın platform değiştirmiş şeklidir. Basılı kaynak olarak kitap, dergi, katalog, broşür gibi kaynakların dijital mecrada yayınlanmasıdır. Daha çok e-kitap ve e-dergi yayınlarını ifade etmektedir. Ülkemizde özellikle e-kitap ve e-dergilerin yayınları 1990'lı yıllarda başlamıştır. İnternet teknolojisinin gelişmesine paralel olarak e-yayınlar da gelişme göstermiştir. Birçok kitap ve dergi e-yayın olarak kullanılmaktadır. Ancak bu yayınlar çoğu kez PDF kaynaklardan oluşmaktadır. PDF olarak yayınlanan birçok kaynak yeni medya araçları ile kullanılmaya başlanmıştır. Diğer yandan ülkemizde daha çok yapılan yayın türü, paralel yayıncılık olarak kullanılmaktadır. Paralel yayıncılık ise basılı nüsha olarak çıkarılan dergi veya kitabın aynı zamanda e-yayın olarak yayınlanmasıdır. Günümüzdeki kullanım seviyesine ulaşmasında baskı maliyetlerinin artması ve hedef kitlenin mecra değiştirmesidir. Diğer yandan kullanıcıların tablet ve özellikle akıllı telefon kullanımı nedeniyle e-yayınlar web siteleri dışında mobil uygulama olarak da çok kullanılmaya başlanmıştır. Ancak e-yayınlar ilgi istenen seviyeye ulaşamamıştır.

Covid-19 süreci tüm alanlarda birçok değişime neden olmuştur. Yayıncılık açısından ele alındığında Covid-19 sürecinde e-yayınlar en başta eğitimde, popüler dergicilikte ve özellikle e-kitaplarda çok fazla kullanılmıştır. Basılı nüshasına ihtiyaç

- hive.org adresinden yapılıyor. İçerinde 15 Milyondan fazla kaynak bulunuyor.
- **Doğu Kütüphaneleri projesi (Bibliothèques d'Orient):** Fransa, Türkiye, Mısır, Lübnan ve Filistin iş birliği ile hazırlanan heritage.bnf.fr/bibliothèquesorient/en adresinden ulaşılabilir, İçeriği Ortadoğu kültürü, tarihi ve coğrafyası hakkında bilgi vermektedir.
  - **Issue Dijital Erişim Dergileri:** Ulusal ve uluslararası birçok basılı halde de yayınlanan dergiye erişim sağlamaktadır. issuu.com adresinden ulaşılabilir.

Ayrıca sadece bu sitelerle sınırlı olmamakla birlikte bireysel yayın yapan dergilerde önceden çıkmış sayılarını da erişime açmışlardır. Bu bağlamda okuyucu dijital mecrada dijital erişimle elektronik yayınları aktif olarak kullanmıştır.

2.3. DİJİTAL TASARIM ARAÇLARI NELERDİR? NASIL KULLANILIR?

Kullanıcılar internet üzerinden ücretsiz bir şekilde tasarım programlarına ulaşabilirler. Online olarak grafik tasarım ve fotoğraf düzenleme programı Canva, herkesin kolayca kullanabileceği arayüzü ve geniş yelpazede taslaklarıyla kullanıcılara online olarak ve indirilebilen bir uygulama ile hizmet veriyor. Pazarlama, eğitim, sosyal medya formatında içeriği oluşturma ve okul için projeler hazırlamaya yardımcı olan Canva programı içeriğinde bulunan hazır şablonlarla kullanıcılara rahatlıkla tasarım yapabilme imkanı sunuyor. Canva programında işletme hesabı olmayan kullanıcılar, ücretsiz bir şekilde tasarımlarını yapabiliyorlar. Aynı zamanda program içerisinde pek çok fotoğraf, bileşen ve yazı karakteri ücretsiz olarak kullanılabilir. İki ve üç boyutlu çizimler yapılabilen Daz Studio bir diğer ücretsiz tasarım programıdır. Daz Studio ile kullanıcılar gerçekliği arttırılmış karakter ve obje çizimleri yapabilirler. Online ve

2.4. COVID 19

2.4.1. Covid 19'un Etkileri

Covid 19, sağlık, eğitim, alışveriş, eğlence gibi gündelik hayatın alanlarını etkilediği gibi tasarım dünyasını da etkisi altına almıştır. Korona sürecinde hastalığın insandan insana veya nesneden insana buluşmasının önüne geçebilecek direkt temasın önüne üç boyutlu gereçler üretilmiştir. Bu tür tasarımlar özellikle asansör düğmelerinde ve bankamatik işlemlerinde kullanılması önerilmiştir. Bunun dışında yine 3 boyutlu olarak hastanede kullanılan solunum cihazı gereçlerinin yanında 3 boyutlu siperlikler ve insanların maske kullanımını kolaylaştıran maske tutucu aparatlar üretilmiştir. Örneklerden de anlaşılacağı üzere Koronavirüs, tasarım dünyasının sağlık odaklı tasarımlar yapmasına yol açmıştır.

2.4.2. Covid 19 Hayatımızda Neleri Değiştirdi?

Covid 19 süreci gündelik hayatı ve insanların ağırlıklı olarak vakit geçirdikleri ortamları büyük ölçüde değişime uğrattı. yüz

yüze gerçekleştirilen eğitimler, seminerler ve toplantılar bu süreç ile birlikte dijital ortama kaymış oldular. İnsanlar sosyal hayattan izole olurken dijital ortamda çevrimiçi kullanıcı sayısında artış medyana geldi. Zoom, TeamLink ve Google Meet gibi toplu görüşmeye olanak sağlayan uygulamalar sayesinde eğitim, seminer ve toplantılar düzenlendi. Covid 19 süreci öncesinde pek çok insan bu uygulamaların varlığından habersizken bir anda toplu görüntülü görüşmeyi sağlayan programların kullanımında artış meydana geldi. Eğitim, ticaret ve sağlık ile ilgili işlemlerin çoğu dijital ortamlarda gerçekleştirilmeye başladı. Covid 19 süreci ile beraber insanlar geçmişe kıyasla bilgisayar ve diğer bilişim araçları üzerinde çok daha fazla vakit geçirmek zorunda kaldılar. Dijital ortamda geçirilen sürenin artması bu alanda verilecek ve kullanıcıların bilgi ve farkındalıklarını arttırmalarına yardımcı olacak dijital okuryazarlık eğitiminin önemini gözler önüne seriyor.

2.4.3. Covid 19 İle Birlikte önemi Artan Dijital Okuryazarlık Nedir?

Koronavirüs salgını ile birlikte yüz yüze iletişimin yerini büyük oranda dijital araçlar ile gerçekleştirilen iletişimler aldı. başta Whatsapp olmak üzere Zoom, TeamLink gibi görüntülü konuşmaya olanak sağlayan uygulamaların yanında Instagram ve Twitter gibi sosyal medya uygulamalarının kullanımında da artış meydana geldi. İnternet tabanlı bu uygulamaların kullanımının artması ile birlikte dijital okuryazarlık kavramı önem kazandı. Çünkü sosyal medya uygulamaları doğru ve bilinçli bir şekilde kullanılmadığında ciddi güvenlik problemlerinin ortaya çıkması söz konusu olabilir. Özellikle küçük yaştaki çocukların internet kullanım oranlarının yüksek olması aileleri bu konuda endişeye düşürüyor. Kullanıcıların bilgisayar, tablet ve akıllı telefon gibi cihazlar ile bilgiyi bulma, analiz etme, üretme ve paylaşabilme yetileri dijital okuryazarlık eğitimi almalarıyla

gelişecektir. Dijital okuryazarlık konuyla alakalı kapsamlı içeriği ile kullanıcıların internete ve sosyal medya uygulamalarına yönelik bilinç düzeyini yükseltirken dijital ortamın güvenlik risklerini en aza indirecektir.

BÖLÜM - 3

3. DİJİTAL HUKUK

Kişisel verilerin korunması, kişinin kendisi ile ilgili verilerini sadece izin verdiği kişi, kurum ya da kuruluşlar tarafından bilinmesi ve kullanılabilmesini ve diğer kişi, kurum ya da kuruluşlar tarafından bilinmemesi ve kullanılamamasını ifade etmektedir. Saklanabilen ve aktarılabilen her türlü ortamdaki (kağıt, bilgisayar, akıllı telefon, sözlü vd.) veriler bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) 7 Nisan 2016 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunu’n yanı sıra, Avrupa Konseyi tarafından, üye ülkelerde kişisel verilerin aynı standartlarda korunması ve sınır ötesi veri akışı ilkelerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanan “Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunmasına İlişkin 108 Sayılı Sözleşme”, 28 Ocak 1981 tarihinde imzaya açılmıştır. Türkiye’de bu sözleşmeyi imzalanmış-

tır ve 17 Mart 2016 tarih ve 29656 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak iç hukuka dâhil edilmiştir.

3.1. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU

Teknolojinin günden güne gelişmesi ve dijitalleşmenin artması ile birlikte veri güvenliği konusu başta kişiler olmak üzere kurumlar ve şirketler için önem kazanmaya başladı. Dijital ortamda dolaşıma sokulan her türlü verinin korunması kişilerin, kurumların ve şirketlerin hak ve özgürlüklerini yasal olarak güvence altına almaları son derece önemlidir. TBMM’de yasalaştırılan Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, kişisel veriler ile ilgili düzenlemeleri içeriyor. Kişisel verileri güvence altına alan kanun, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili yasal çerçeveyi, kişisel, kurumsal sorumlulukları ile yükümlülükleri kapsamaktadır. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nda verilerin kim tarafından ne amaçlar ile toplanacağı, kullanılacağı ve nasıl imha edileceğine dair düzenlemeler yer almaktadır.

3.2. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNUNUN KULLANICILARA SUNDUĞU HAKLAR

KVKK’ya göre internet kullanıcıların hakları şu şekildedir:

- İnternet kullanıcıları kişisel verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenebilirler.
- Kişisel verilerinin işlendiğini öğrenmesi durumunda kullanıcılar, bilgi talebinde bulunabilirler.
- Kullanıcılar hem yurt içinde hem de yurt dışında kişisel verilerinin paylaşıldığı kişi ve kurumlar hakkında bilgi sahibi olabilirler.
- Kişisel verilerinin eksik veya hatalı bir şekilde işlenmesi durumunda kullanıcılar, yetkililerden bu verileri düzeltmelerini talep edebilirler.

- Kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteyebilirler.
- İşlenen veriler neticesinde otomatik sistemler aracılığıyla verilerin analiz edilmesi nedeniyle kullanıcı, kendisi aleyhine ortaya çıkan bir sonuca itiraz edebilir.
- Kullanıcılar, verilerinin kanuna aykırı bir şekilde işlenmesi nedeniyle ortaya çıkan zararlı durum karşısında zararın giderilmesini talep edebilir.

3.3. DİJİTAL HUKUK NEDİR?

Dijital dünyada içeriklerin sayısının artması ve kullanıcıların her türden içeriğe ulaşımın kolaylaşması bu alanda hak ihlallerinin artmasına neden olmakta. Hukuk artan dijitalleşmeden en çok etkilenen disiplinlerden biridir. Çünkü hukuk, her türlü ilişkiyi, durumu ve eylemi inceleyip adaleti sağlama konusunda mükelleftir. Dijitalleşmenin artması gündelik yaşam alanlarında görülen ihlallerin dijital ortamlarda da görülmesine yol açmıştır. Bu anlamda oluşabilecek ihlaller şu şekildedir:

- Telif haklarının ihlali,
- İntihal,
- Müzik, oyun ve filmlerin yasal olmayan şekillerde indirilmesi,
- Korsanlık
- Kimlik hırsızlığı,
- Siber zorbalık,
- Çevrimiçi dolandırıcılık.

dijital ortamda yaşanabilecek ihlaller konuyla ilgili hukuki müdahalelerle çözümlenebilir. Dijital hukuk, çevrimiçi kaynakları ve teknolojiyi, hukuk ve etik ilkelere uygun biçimde kullanmaktır. Dijital hukuk, dijital ortamda meydana gelebilecek kişi,

şirket ve kurumlara karşı yapılan ihlallerin çözümünde, uyumsuzluklarla ilgili hükmün verilmesinde dava dilekçelerinin yazılmasında, hukuki danışmanlık verilmesinde, birçok türde teknik hesaplamaların hesaplanmasında ve davaların internet ortamında yürütülmesinde rol oynamakta ve daha başka hizmetleri kullanıcılara sunmaktadır.

3.4. DİJİTAL HAK NEDİR?

3.4.1. Dijital Hak

Aralarında herhangi bir ayırım gözetmeden yalnızca insan olmalarından dolayı eşit, özgür ve onurlu yaşamak tüm insanların hakkıdır. İnsanlar, ev, iş ve okul gibi fiziksel ortamlarda olduğu gibi çevrimiçi ortamlarda da bir takım kişisel haklara sahiptirler. Çevrimiçi ortamlarda sahip olunan haklara dijital hak adı verilir. İnsanlar dijital dünyada fikir ve ifade özgürlüğüne sahiptirler ancak fiziksel ortamda olduğu gibi dijital ortamda da hak kullanımında bazı güçlükler yaşanabilmektedir. Bu güçlükler şu şekildedir:

- Hükümet kısıtlamaları,
- Milli güvenlik ve kamu düzeni kısıtlamaları,
- İnternet servis sağlayıcı şirketlerin şeffaflıklarına ilişkin güvensizlik,
- Kişisel verilere ilişkin düzenlemelerin yeterli olmaması,
- Sosyal medyanın kontrolünün tekelleşmesi,
- Yalan haberlerin dijital ortamda hızlıca yayılması ve haber kaynağının tespitinde yaşanan güçlükler.

Bu anlamda özellikle herhangi bir kişi veya kurum adına yapılabilecek hak ihlalleri konusunda hükümet ve kamu düzeni kısıtlamaları olmalıdır. Aksi halde dijital ortam suç işlemenin önlenemediği bir ortam haline gelecektir. Diğer yandan yaşa-

nabilecek güvenlik problemleri, internetin adil kullanımı ve enformasyon kirliliği gibi problemler, hükümetin desteği ile ilgili servis sağlayıcı şirketler tarafından çözülmelidir.

3.4.2. Dijital Haklar Nelerdir?

Dijital ortamda kullanıcıların bilgisayar, tablet ve akıllı telefon gibi cihazlar veya iletişim ağlarıyla bilgiye ulaşma, içerik oluşturma ve yayınlama özgürlüğüne dijital haklar adı verilir.

Dijital haklar ile internet ortamında kullanıcıların gizliliği güvence altına alınıp ifade özgürlüğü gibi hakların korunmasını ve gerçekleştirilmesi sağlanır.

3.4.3. Dijital Vatandaşlık Nedir?

İnternet tabanlı uygulamalar içerisinde yer alan bilgileri ve iletişim kaynaklarını kullanırken analiz edebilen, dijital ortamda yürütülen eylemlerin etik sonuçları hakkında fikir sahibi olan bu anlamda ahlaki kararlar alabilen, teknolojiyi yalnızca faydalı amaçlar doğrultusunda kullanabilen kişilere dijital vatandaş adı verilmektedir. Dijital vatandaş olabilmek için bazı niteliklere sahip olmak gerekmektedir. Bu nitelikler şu şekildedir:

- **Dijital Erişim:** Her insanın Dijital dünyada istediği bilgiye adil bir şekilde erişebilme olanağı bulması.

- **Dijital Ticaret:** Kişi veya şirketlerin çevrimiçi ortamda malların satın alma ve satabilme olanağı bulabilmesi.
- **Dijital İletişim:** Bilginin dijital ortamda kişiler arası değişimi. İnsanların birbirlerinin bilgi aktarım sürecinde hangi kanalın daha faydalı olacağı konusunda bilgi sahibi olabilmesi.
- **Dijital Okuryazarlık:** Teknolojinin kişiler arasında bilinçli bir şekilde kullanılabilmesi, yaşanabilecek tehdit ve tehlikelerin öngörülebilmesi.
- **Dijital Etik:** Kişilerin diğer insanlara zarar vermeden internet ortamında nasıl hareket edileceği konusunda bilgilendirilmesi.
- **Dijital Hukuk:** Kişilerin dijital ortamda sergiledikleri davranış ve eylemlerinin sorumluluğunun bilincinde olmaları.
- **Dijital Sağlık:** Dijital ortamı sağlığa zarar vermeyecek şekilde aşırıya kaçmadan kullanabilmek, teknolojinin kölesi olmamak.
- **Dijital Güvenlik:** Kişinin çevrimiçi ortamda dolaşıma giren kendisi ile ilgili bilgilere sahip çıkması.

BÖLÜM – 4

4. SİBER GÜVENLİK EĞİTİMİ

4.1. SİBER GÜVENLİK NEDİR?

Siber güvenlik, bilgi, operasyon ve bilgisayar sistemleri gibi pek çok alanda güvenliği sağlamayı amaçlayan bir kavramdır. Siber güvenlik kavramı hükümetler açısından değerlendirildiğinde vatandaşlara, özel ve devlet kurumlara, kritik altyapıya

ve bilgisayar sistemlerine yönelik olası saldırılara veya verilerin çalınmasına karşı alınan önlemlerdir. internet kullanımının ve dijital ortamda geçirilen vaktin geçen gün arttığı bu dönemde siber güvenliğin sağlanması hem bireyleri hem de özel ve devlet kuruluşlarının dijital haklarını güvence altına alması bakımından son derece önemlidir. Siber güvenlik aileler ve çocuklar özelinde değerlendirildiğinde dijital ortamda sıklıkla vakit geçiren çocuklara yönelik siber zorbalık ve dijital hak ihlallerinin önüne geçebilmek amacıyla aileler, dijital ortamın tüm tehditle-

rini göz önünde bulundurmalı, bu anlamda hukuki yardıma başvurarak siber güvenlik önlemleri almalı, çocuklarını dijital ortamda karşılaşılabilecekleri tehditler karşısında uyarmalı ve onlara karşı anlayışlı olmalıdırlar.

4.2. SİBER GÜVENLİĞİMİZİ NASIL SAĞLARIZ?

Siber güvenliği sağlayabilmek için kullanıcıların güvenlik önlemleri almaları şart. Bu önlemler şu şekildedir:

- Kullanıcılar, ağ tabanlı uygulamalara kayıt oldukları anda belirlemiş oldukları şifrelerin kolay çözülebilecek yapıda basit olmamasına dikkat etmelidir. Oluşturulan şifreler yalnızca harf ve sayılardan oluşmamalı, harf ve rakamlara ek olarak bir de sembol kullanılmalıdır. Karmaşık haldeki şifrelerin kırılımı güçleşeceği için kullanıcıların dijital ortamda güvenliği arttırılmış olacaktır.
- Dijital mecralarda bir diğer güvenlik problemi ise basit insan psikolojisi. Siber saldırganlar özellikle kişilerin zayıf yönlerini tespit ederek eylemlerini gerçekleştiriyorlar. Bu durumun önüne geçebilmek için kullanıcılar karşılarına çıkabilecek her türlü tehlikeyi önceden kestirebilmeleri gerekmektedir. Siber güvenlik eğitimleri kullanıcıları bu anlamda bilgilendirerek oluşabilecek güvenlik sorunlarına engel olabilmektedir.
- Kullanıcıların bilgisayarlarında ve diğer elektronik cihazlarında güvenliklerini güvence altına alan antivirüs yazılımlar mutlaka bulunmalıdır.
- Dijital dünyada kullanıcıların karşısına sıklıkla çıkan reklamların virüs taşıdığı ihtimali göz önünde bulundurulmalı güvenirliliğinden şüphe edilen reklamlardan uzak durulmalıdır.

- WordPress ve benzer yapıdaki açık platformları kullananlar bu platformlardaki eklenti ve temalara dikkat etmeli kaynağı bilinmeyen eklentileri yüklememelidirler.

4.3. SOSYAL MÜHENDİSLİK

Şüpheli davranış!

İnsanların psikolojilerini etkileyerek zayıf yönlerinin tespit edilmesi böylece normalde alamayacakları kararları almalarına sebep olan kişilere sosyal mühendis adı verilir. Sosyal mühendisler uzmanları, insanların psikolojik açıdan zayıf yönlerini bularak şahsi ve özel bilgilerine erişebilirler kişinin ad soyad, adres bilgileri, fobileri ve yakın arkadaşları gibi önemli ve mahrem olarak nitelendirilebilecek bilgilerini elde ederler. Çevrimi-

çi yürütülen bankacılık, alışveriş, pazarlama ve reklam gibi her türlü kurumsal faaliyet içerisinde sosyal mühendislik örneklerine sıkça rastlanılır. Sosyal mühendislerin en savunmasız kurbanları hiç şüphesiz çocuklardır. Dijital ortamda ortaya çıkabilecek bu tehlikenin önüne geçebilmek için aileler ve çocuklar bilinçlendirilmeli çocuklar, mümkün olduğunca ailelerin kontrolünde interneti kullanmalıdırlar.

4.4. SİBER ZORBALIK NEDİR?

Siber Zorbalık, bir kişi ya da kurumun bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlar gibi ağ tabanlı iletişim teknolojileri üzerinden diğer kişi ve kurumlara kasıtlı olarak zarar vermesi ve tehdit etmesidir. Hakaret ve alay etme, kişinin itibarını zedeleme, ki-

şinin rızası dışında adını ve fotoğrafını kullanma ve kişi tehdit etme gibi durumlar siber zorbalığa örnek olarak nitelendirilebilir. Siber zorbalılar genel olarak öfke problemi ve davranış bozukluğu olan kişilerdir. Bu kişiler, cezalandırma ve intikam

amacıyla kişi ve kurumlara dijital ortamlarda zorbalık yapabiliyorlar. Ne yazık ki çocuklar siber zorbalığa en çok maruz kalan kullanıcılar arasında yer alıyor. Hem akranları hem de kötü niyetli yetişkinler tarafından zorbalığa maruz kalma tehlikesi bulunan çocuklar, ailelerinin gözetimi dışında interneti kullanmamalıdır.

4.5.ÇOCUKLAR VE AİLELER SİBER ZORBALARDAN NASIL KORUNABİLİR?

Ebeveynler ve çocuklar internetin gizlilik ve güvenlik ayarlarını bilmeleri ve siber zorbalık konusunda farkındalıklarını arttırıcı eğitimleri almaları gerekiyor. Bunun dışında ailelerin çocuklarına yönelik yaklaşımı da çok önemlidir. Çocuklarına karşı aşırı baskıcı ve otoriter olan aileler çocukların iletişim becerileri üzerinde olumsuz etkilere sebep olabiliyor. Üstelik ailelerin baskıcı olması çocuklar ile aileler arasındaki güven bağının zedelenmesine de yol açabilir. Böyle bir durumda çocuk siber zorbalığa maruz kalsa bile durumu ailesi ile paylaşmaktan kaçınarak tehlike ile tek başına mücadele etmek zorunda hissedecek olay daha da vahim bir hal alacaktır. Yaşanabilecek bu olumsuz durumların önüne geçebilmek için aileler çocukları ile iletişimine dikkat etmeli baskıcı ve otoriter olmaktan kaçınmalıdır.

BÖLÜM - 5

5. E-TİCARET EĞİTİMİ

5.1. E-TİCARET NEDİR?

Elektronik ticaret, 90'lı yılların ortalarından bu yana internetin hızla gelişmesi ile birlikte ortaya çıkmıştır. Mal ve hizmetlerin üretim, tanıtım, satış ve pazarlaması, dağıtım ve ödeme işlemlerinin internet ağları üzerinden gerçekleştirilmesine E-ticaret adı verilmektedir.

5.2. E-TİCARETİN FAYDALARI

Firmalar açısından E-Ticaret'in Faydaları

- Pazar payını artırması,
- Yüksek satış oranı,
- Müşteri memnuniyeti,
- Marka tanınırlığı,
- Düşük sermaye ile global pazara girilmesi
- Düşük maliyet ile satış hacminin artması,
- Coğrafi kısıtların ortadan kaldırılması,
- Müşteri ile etkin iletişim sağlanması,

- Yeni pazarlara erişimin sağlanması,

Müşteri açısından E-Ticaret'in Faydaları

- Rekabetçi fiyatlar ile ucuza ürün almak,
- Ürünü aramanın kolay olması,
- Hızlı teslim alma olanağı,
- Az zaman harcayarak gereksinimleri karşılanması.

5.3. E- TİCARET SİTELERİNDEN NASIL GÜVENLİ ALIŞVERİŞ YAPILIR?

İnternet üzerinden gerçekleştirilen alışverişlerde tüketiciler, oldukça dikkatli davranmak durumundadırlar. Dijital ortamda yapılan alışveriş bir yandan tüketicilere yer ve zaman açısından avantajlar sağlarken diğer yandan da güvenlik tehlikelerini içerisinde barındırıyor. E-ticaret sitelerinden yapılan alışveriş sırasında tüketicilerin tedbirli davranmaları oldukça önemlidir. Bu kapsamda alınabilecek tedbirler aşağıdaki gibidir:

1) Alışveriş yaptığınız sitenin güvenilirliğinden emin olun.

İnternet sitelerinden alışveriş yapmak isteyen tüketici alışveriş yaptığı sitenin güvenilirliğinden emin olmalıdır. Kurumsallaşmış markalar dışında E-ticaret faaliyetinde bulunan şirketler detaylı bir şekilde araştırılmalı ve varsa kullanıcı yorumları dikkatle okunmalıdır. Bu amaçla tüketici forumları dikkatle incelenmeli markanın müşteri ve ürün hizmetlerinde nasıl bir izlenim oluşturduğu konusunda bilgi sahibi olunmalıdır.

2) Sanal Kart Kullanın

Güvenirliğinden tam olarak emin olunmayan sitelerde kredi kartı yerine sanal kart kullanılmalıdır. Günümüzde birçok banka kullanıcılara sanal kart hizmeti sunmaktadır.

3) Ödemelerini Kapıda Yapın

Kapıda ödeme yöntemini kullanarak yapılan alışverişler de yine tüketici güvenliğini sağlama açısından önemli bir seçenek. Bu yöntemle göre tüketici alışveriş yaparken aldığı ürünün ücretini elden vererek aldığı ürüne sorunsuz bir şekilde ulaşmış oluyor.

4) Mesafeli Satış Sözleşmesini ve Ön Bilgilendirme Formunu Okuyun

İnternet üzerinden gerçekleştirilen alışverişlerde siteler tüketicilere ürünleri kargo ile gönderdikleri için mesafeli satış sözleşmesini sunar. Üretici ve tüketici haklarını kapsayan bu sözleşme tüketici tarafından göz ardı edilmeli dikkatlice okunmadan işaretlenmemelidir. Ayrıca tüketici haklarını güvence altına alan bu sözleşmeyi sunmayan sitelerden alışveriş yapmamalıdır.

5) E- Ticaret Sitelerinin İletişim Bilgilerini Kontrol Edin

Gerçekleştirilen alışveriş sonrası tüketici, aldığı üründen memnun olmaması durumunda üretici firmaya kolayca ulaşabilmeli şikâyetlerini dile getirebilmelidir. Bu kapsamda üretici firma işletmecileri tüzel kişiyse ticari ünvanları, gerçek kişilerse ad soyad bilgisinin yanında telefon, e-posta gibi bilgilerini paylaşmak zorundadır.

6) Kargo Teslimatında Ürünü Kontrol Edin

Tüketiciler kargo teslimatı sırasında gelen ürünü incelemeli ürünün eksik ve hasarlı gelmesi durumunda şikâyetlerini ilgili firmaya bildirebilirler. Tüketicilerin kargo teslimatı sırasında sahip olduğu hakları olası mağduriyetlerin önüne geçebilir.

7) Fatura ve Ödeme Bilgilerinizi Saklayın

Tüketiciler elektronik ortamlarda yapmış oldukları alışverişleri sonrasında herhangi bir sorun ile karşılaştıklarında fatura ve ödeme bilgileri ile yasal yollardan haklarını arayabilirler. Bu nedenle ürün ile birlikte gelen faturayı saklamak tüketici haklarını güvence altına alması bakımından oldukça faydalıdır.

BÖLÜM - 6

6. SOSYAL MEDYA NEDİR?

Bireyler veya kurumlardan meydana gelen internet kullanıcıları arasında çift yönlü ve eş zamanlı bilgi alışverişine olanak sağlayan medya sistemine *Sosyal Medya* adı verilmektedir.

Sosyal medya, sürekli güncellenebilmesi, çoklu kullanım ve sanal paylaşımına olanak tanınması vb. açısından kullanım alanı oldukça yaygındır. Kullanıcılar sosyal medyada düşüncelerini paylaşmakta, bu düşünceler üzerine tartışabilmekte ve yeni fikirler ortaya koyabilmektedirler. Ayrıca fotoğraf ve video paylaşabilmekte, iş arayabilmekte ve gerçek dünyayı sanal ortamda yaşayabilmektedirler.

6.1. SOSYAL ARAÇLAR NELERDİR?

Sosyal ağlar (Facebook ve Myspace vb.), Bloglar (Blogger), microbloglar (Twitter gibi), Vikiler (Wikipedi), Forumlar (Dona-

nım Haber, ShiftDelete vb.), içerik toplulukları (Instagram, Flickr ve Youtube vb.) ve mobil sosyal ağlar (Whatsapp, Viber, Line ve Tango vb.) sosyal medya araçları arasında yer alır.

Tablo 1. Sosyal Medya Araçları

 Facebook	İnsanların diğer insanlarla iletişim kurmasını ve bilgi alışverişi yapmasını amaçlayan bir sosyal ağ.
 Instagram	Sosyal medyada ücretsiz fotoğraf ve video paylaşma uygulaması.
 Twitter	Kullanıcıların "tweet" adı verilen gönderiler yazabildiği bir sosyal ağ.
 Linked-In	İş dünyasındaki kişilerin birbirleri ile iletişim kurmasını ve bilgi alışverişi yapmasını amaçlayan profesyonel bir sosyal paylaşım platformudur.

YouTube

Kullanıcılarına videolarını yükleme ve diğer kullanıcıların yüklemiş olduğu videoları izleme olanağı sunan bir sosyal ağıdır.

6.2. SOSYAL MEDYA NASIL GÜVENLİ KULLANILIR?

Kullanıcıların sosyal medyayı güvenli bir şekilde kullanmaları için belli başlı kurallar vardır. Bu kurallar şu şekildedir:

- Kullanıcılar güvenliklerini sağlayacak gizlilik ilkelerini göz önünde bulundurmalı kendilerine ait verileri üçüncü kişilere sunma konusunda dikkatli davranmalılar.
- Kullanıcılar mümkün olduğunca tanıdıkları kişilerle sosyal medyada iletişime geçmelidir.
- Paylaşılan kişisel bilgiler konusunda dikkatli olmalılar.
- Sosyal medya uygulamalarında işi biten kullanıcılar, güvenliklerini sağlamak açısından uygulamalardan mutlaka çıkış yapmalılar.
- Sosyal medya uygulamalarında kullanıcılar tarafından kullanılan şifreler karmaşık olmalı basit bilgiler içermemelidir.

6.3. WEB SİTESİ OLUŞTURMA ARAÇLARI NELERDİR?

Bir Web sitesine sahip olmak isteyip kodlama bilgisine sahip olmayan kullanıcılar Blogger, Wix, WordPress, Jimdo, Zyro ve

Squarespace gibi ücretsiz web sitesi oluşturma platformları aracılığıyla bu isteklerini kolayca gerçekleştirebilirler.

6.4. E-TİCARETTEN İNTERNETTEN SATIŞ VE GİRİŞİMCİLİK

Kullanıcıların sosyal medyayı güvenli bir şekilde kullanmalarını için belli başlı kurallar vardır.

6.4.1. Girişimci Kimdir?

Giyim, gıda, teknoloji ve kültür ürünleri gibi farklı alanlarda sermaye ve bütün üretim koşullarını ortaya koyarak iş kuran kimselere girişimci adı verilir.

6.4.2. Dijital Girişimci Nedir?

Elektronik ortamda giyim, gıda, teknoloji ve kültür ürünleri gibi farklı alanlarda sermaye ve bütün üretim koşullarını ortaya koyarak iş kuran kimselere ise dijital girişimci adı verilir. Dijital girişimcilik kişilerin kurmuş oldukları sitelerden gerçekleştirebileceği gibi sosyal medya uygulamaları vasıtasıyla da gerçekleştirilebilir. Girişimlerini dijital ortamda gerçekleştiren kullanıcılar, başarılarını arttırmak amacıyla bazı adımları takip etmelidir. Bu kapsamda;

- Dijital girişimci işletmesini kurmadan önce faaliyet yürütmeyi hedeflediği sektör hakkında bilgi sahibi olmalı, doğru yer ve doğru zamanda faaliyete geçmelidir.
- İletişim teknolojilerinin yeniliklerine ayak uydurması gereken Dijital girişimci, dijital ortamda değişen ihtiyaçları göz önünde bulundurmalı yapmış olduğu üretimle ihtiyacı karşılamalıdır.
- Dijital girişimciler, yurt dışında ilgi görmüş denenmiş ve başarılı iş modellerinden esinlenebilirler. Böylece iş kurma aşamasında sektör belirleme konusunda yaşanabi-

lecek kararsızlıkların önüne geçebilirler.

- İşletme sahipleri internet sitelerinden sosyal medya hesaplarına yönlendirme yapmalılar. Bunun dışında yarışma ve çekmiş benzeri etkinlikler düzenleyerek daha fazla takipçi sayısına ulaşmalıdır.
- Takipçilerin sosyal medya hesabını takipten çıkmamaları için eğlenceli içerikler oluşturulmalıdır.
- Dijital girişimci, Kısa eğitim ve seminerler düzenleyerek takipçileri ile yüz yüze iletişim kurmayı hedef kitlesi ile iletişimini daha kuvvetli hale getirmeyi ihmal etmemelidir.

6.4.3. Dijital Girişimci Anneler ve Proje Örnekleri Nelerdir?

Annelerin dijital ortamda var olmaları, seslerini duyurmaları ve bu mecrada girişimcilik faaliyetleri ile kazanç sağlamalarını sağlayacak projeler günümüzde birçok kurum veya kişiler tarafından düzenlenmekte. Bu anlamda İstanbul Esnaf ve Sanatkarlar Odası Birliği ile İşte Kadın Derneği'nin başlattığı "Dijital Dünyada Kadın Girişimciler Projesi", Habitat Derneği ve GoDaddy işbirliği ile gerçekleştirilen "Dijital Ben Projesi" ve Technologist Women Platformu tarafından yürütülen, Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı Bizi Bağlayan Şeyler özel desteğiyle gerçekleştirilen "Dijital Anne Online Eğitimi" bu alanda önemli projeler arasında gösterilebilir. Online olarak verilen seminerler ile Anneleri dijital dünyaya hazırlayan ve onların farkındalıklarını arttırmayı hedefleyen "Dijital Anne Online Eğitimi" projesi, aynı zamanda annelerin dijital dünyada girişimci olmalarını sağlayabilecek uzman isimler tarafından verilen eğitimleri de kapsıyor.

6.5. INSTAGRAMDA DİJİTAL GİRİŞİMCİ OLMAK

Instagram, Twitter ve Facebook gibi uygulamalar, insanların fotoğraf ve video gibi içerikleri ailesi, arkadaşları ve diğer tüm insanlar ile paylaşımlarına imkan tanırken diğer taraftan ticari amaçlar ile de kullanılıyor. Özellikle Instagram uygulaması bu anlamda kullanıcılara kolaylıklar sağlıyor. Instagrama günde milyarlarca insan giriş yapıyor. Fiziksel olarak bir araya getirilmesi imkansız olan birbirlerine kilometrelerce uzakta olan insanları uygulama içinde buluşturan Instagram, ticari amaçlar ile hesap açan büyük, orta ve küçük ölçekli işletmelerin hedef kitlelerine ulaşmalarında yardımcı oluyor. Sosyal medyanın eş zamanlı iletişime olanak sağlayan yapısı sayesinde işletme ve hedef kitleleri arasında iletişim geleneksel yöntemlere göre çok daha zahmetsiz bir şekilde gerçekleşiyor. Böylece işletme hesapları hedef kitlelerinin ürüne dair beklentilerini öğrenebiliyor ve ticari faaliyetlerine bu doğrultuda yön verebiliyorlar. Instagram ve diğer sosyal medya uygulamalarının hedef kitleleri hakkında detaylı bilgi sağlayan unsur ise algoritmalar. Algoritmalar sosyal medya kullanıcılarının uygulama içerisinde hareketlerini ve sosyo demografik özelliklerini detaylı bir şekilde raporlayarak işletme hesaplarına sunuyor. Bu bilgiler ışığında hareket eden işletmeler geleceğe yönelik faaliyetlerine çok daha pratik bir şekilde karar verebiliyorlar.

6.6. PEKİ İŞLETMELER BU ALGORİTMALARA NASIL ULAŞABİLİYOR?

Algoritmalar ile oluşturulan İstatistiklere ulaşmak oldukça kolay. Bunun için ilk şart, işletme hesabı olmak. Çünkü kişisel hesapların istatistiklere erişim şansı yok. Kişisel hesaplarda tanınmış kişi vb. ünvanlar ile işletme hesaplarına geçiş yapabiliyorlar. İşletme hesabına dönüştürülen hesabın uygulama içerisinde paylaştığı tüm içeriklerin sol alt köşesine istatistikleri gör sağ alt köşesinde ise reklam oluştur seçenekleri bulunuyor.

İstatistikleri gör seçeceğine tıklandığında içeriğin kullanıcılar tarafından beğenilme sayıları, aldığı yorumlar, diğer kullanıcıların gönderi başkaları ile paylaşma oranları ve onlar tarafından kaydedilme miktarı gibi bilgilere erişilebiliyor. İşletme hesapları ayrıca profil sayfalarında bulunan istatistikler kısmına giderek hafta içinde paylaştıkları gönderiler ve hikayelere ait analizleri görebiliyorlar. İşletme hesapları için bir diğer önemli unsur ise tanıtım ve reklamlara ait istatistikler. Ticari hesaplar bu verilerden faydalanarak reklamlarının hedef kitle üzerinde ne derece etkili olduğunu görebiliyor. Instagram üzerinde hem gönderilerde hem de hikayelerde reklam yapabilmek mümkün. Küçük, orta ve büyük ölçekli işletme hesaplarının her biri kendi bütçelerine uygun reklam verebiliyorlar. Verilen bu reklamlar, işletme hesaplarının kullanıcıları dışında farklı insanlara ulaşabilmelerini sağlıyor. Esasında burada algoritma devreye giriyor. Reklamlar ile karşılaşan hedef kitlenin gönderiyi kaydetmesi halinde reklamı yapılan içerik, kaydedenlerin tanıdıklarına ulaşıyor. Instagram keşif bölümü sayesinde. Yine burada algoritmanın kullanımı oldukça önemlidir. Ticari işletme hesapları tarafından paylaşılan her bir içerik esasında algoritmalar göz önünde bulundurularak yapılıyor. Algoritmalar dikkate alındığında ticari hesaplarından faaliyetlerinin etkisi artırılmış oluyor.

alan ve dünya çapında milyarlarca kullanıcı tarafından kullanılan bir uygulama. Bu uygulama üzerinden video paylaşan kanal sahibi belli kriterleri yerine getirme koşuluna kanal açabilmekte ve ciddi kazançlar elde edebilmektedir.

6.8. YOUTUBE'DA DİJİTAL GİRİŞİMCİLİK

Youtube uygulaması üzerinden bir kanal açmak oldukça basit. Google yani gmail uzantılı mail adresi ile otomatik olarak kanal açılabilir. YouTube üzerinden para kazanmayı sağlayan AdSense hesabı oluşturmak için ise şu adımları izlemek gerekiyor:

- Youtube'a Google hesabı kullanılarak giriş yapmak,
- Sayfa içerisinde yer alan içerik stüdyosuna gitmek,
- İçerik stüdyosunda yer alan soldaki menüden kanal ve onun içerisinde yer alan durum ve özellikleri seçmek,
- Para kazanmanın altında bulunan "etkinleştir" seçeneğini tıklamak,
- Ve ekranda gösterilen diğer adımları takip etmek.

Ancak ne yazık ki bu adımları uygulamak para kazanmak için yeterli değil. Kanal sahibinin son 12 ayda 4 bin saatin üzerinde izlenmesi, aynı zamanda 1000'den fazla aboneye sahip olması koşullarının da yerine getirilmesi gerekmektedir. Tüm bu koşulları sağlayan kullanıcılar Youtube üzerinden reklam alabilir kazanç elde edebilirler.

6.9. YOUTUBE ALGORİTMASI NASIL ÇALIŞIR?

YouTube algoritması, izleyicilerin uygulama üzerinde hangi videoları göreceğini belirleyen dijital bir sistemdir. YouTube algoritmasının arama ve keşif sistemi yalnızca kullanıcıların uygulama veya site içerisinde arama yaptıkları anda hangi sonuçları göreceğini belirlemekle kalmıyor ayrıca uygulama veya

alan metin, fotoğraf ve video gibi içeriklerin güncel olması gerekmektedir. SEO çalışmalar kapsamında ise işletme web sitesinin dijital ortamda nasıl görüldüğü ve kullanıcı yorumlarının ne yönde olduğu gibi inceleme faaliyetleri yapılır.

Google üst sıralara çıkabilmek için işletme web sitesi ziyaretçilere yüksek kalitede içeriklere sahip sade ve basit bir arayüzle hizmet verebilmelidir. Ayrıca başarılı bir web deneyimi için site hızlı bir şekilde açılmalı kullanıcılar Web sitelerini kullanırken herhangi bir aksaklıkla karşı karşıya kalmamalıdır. SEO'nun çalışmalarının sorunsuz olabilmesi için SEO uyumlu içerikler tercih edilmelidir. Aynı zamanda kullanılacak anahtar kelimeler ve etiketler dikkatle seçilmeli aramayı kolaylaştıracak tarzda kelimeler tercih edilmelidir.

6.11. EBEVEYNLER İÇİN SOSYAL MEDYA KULLANIM ÖNERİLERİ

- En iyi güvenlik stratejisi güvenlik stratejisi çocuğunuzla iletişim kurmaktır.
- Nasıl bisiklete binmeyi ya da yüzmeyi öğretiyorsanız sosyal medyayı da o şekilde öğretmelisiniz.
- Ekran sürelerini kontrol edin,
- Olumlu ya da olumsuz internet deneyimlerini sizinle paylaşmasına zemin hazırlayın,
- Ebeveyn filtreleri kullanın,
- Fotoğraf etiketleme, yüz tanıma, konum paylaşma ve oyun uygulamalarındaki kişisel bilgi girişlerini devre dışı bırakın,
- Denetimlerinizi hissettirmeden ve ölçülü şekilde gerçekleştiriniz,
- Ne yaptığınızı mutlaka takip ediniz (İletişim Başkanlığı).

annelerin dijital özgüvenlerinin yükselmesine katkı sunulmuştur.

Proje kapsamında 200 kişiye ulaşılmıştır. Eğitimlere katılan anneler eğitim içerikleri ile ilgili olumlu dönüşlerini platformumuzla paylaşmıştır. Katılımcılara katılım sertifikası verilmiştir. Eğitimlerde gönüllü katılım ile projeye destek veren konuşmacı ve eğitmenlere de teşekkür belgesi verilmiştir.

Eğitim sonunda katılımcılara Dijital Anne Anket'i uygulanmıştır. Anketle gözlemlenen sonuçlardan biri de katılımcıların teknoloji okuryazarlığı olan, kendini geliştirmek isteyen anneler olmasıdır. Projeye lisans mezunu anneler daha fazla ilgi göstermiştir. Bundan sonra yapılacak projelerde lisans altı eğitim seviyesindeki annelere de öncelikli ulaşılması ve annelerin önce dijital farkındalıklarının artırılması çalışması yapılması, sonrasında da dijital dönüşümdeki etkin birer rol model olarak yerlerini almaları sağlayacak eğitim içerikleri ile gelişimlerinin sürekliliği desteklenmesi değerli olacaktır. Bu yaklaşım toplumun temel taşı aile ve ailenin değerli rol model bireyi annelerin dijitalde güçlenmesi, dijital dönüşümün toplum tarafından da hızlı benimsenmesi için önemli bir fırsat oluşturabilecektir.

Sevgili anneler; sizlerle 2021 kutlayacağımız Dijital Anne gününde ve Dijital Anne eğitimlerinde buluşmaktan memnuniyet duyacağız. Technologist Women Platformu tarafından Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı Kapsamında 'Bizi Birbirimize Bağlayan Şeyler' teması ile 2020 yılında gerçekleştirdiğimiz 'Dijital Anne' projemizin içeriklerine <https://dijitalanne.online/> sitesi üzerinden ulaşabilirsiniz. Dijital Anne eğitimlerini, mekan ve zamandan bağımsız, Dijital Anne yolculuğuna çıkmak isteyen tüm değerli annelerle buluşturabilmeyi gönülden diliyoruz.

EKLER

- Dijital Anne Takvimi
- Dijital Anne Şiiri
- Katılım Belgesi Örneği
- Teşekkür Belgesi Örnekleri
- Dijital Anne Eğitim Anket Linki
- Dijital Anne Eğitim Anket Analizi

EK 1. Dijital Anne Takvimi

Dijital Anne'ler burada mı?

www.dijitalanne.online

Dijital Anne Projesi Technologist Women Platformu olarak Avrupa Birliği Sivil Düşün Bızı Bajlayan Şeyler desteğiyle hayata geçiriyor.

Proje ile annelerin dijital okuryazarlık seviyelerini artırmak, dijital dünyadaki tehdit ve fırsatların farkına varmalarını sağlamak, anneler için dijital girişimcilik ile ilgili farkındalık oluşturmak anneleri finansal özgürlüklerine ulaşmaları konusunda desteklemek hedeflenmektedir.

OCAK						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

ŞUBAT						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

MART						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	Dünya Kadınlar Günü			

NİSAN						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		
Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı						

MAYIS						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31	Emek ve Dayanışma Günü, Anneler Günü, Ramazan Bayramı, Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı					

HAZİRAN						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	Babalar Günü			

TEMMUZ						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	
Kurban Bayramı						

AĞUSTOS						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
					1	
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31	Zafer Bayramı				

EYLÜL						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
	1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

EKİM						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31	Dijital Anne Günü, Cumhuriyet Bayramı					

KASIM						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
						1
2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	Atatürk'ü Anma Günü, Öğretmenler Günü				

ARALIK						
Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Cm	Pa
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31	Yeni Yıl					

The Digital Anne Avrupa Birliği Sivil Düşün Bızı Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile gerçekleştirilen. İngilizce ve Türkçe'de sunulan "Technologist Women's adri ve ADRI"nin geliştirilmesi gerçekleştirilmiştir.

Annem e- alışverişte!

Pandemi döneminde alışverişini internet üzerinden 'güvenle' yapıyor.

Çünkü benim annem Dijital Anne!

Annemin mesleği dijital girişimcilik!

Ekmeğini dijitalden çıkarıyor.

Finansal özgürlüğünü dijitalden kazanıyor.

Çünkü benim annem Dijital Anne!

***

Arzu KİLİTCİ CALAYIR

EK 3. Katılım Belgesi Örneği

Katılım Belgesi

Sayın Gonca Uludağ

17-18 Ekim 2020 tarihlerinde **Technologist Women Platformu** tarafından, Avrupa Birliği Sivil Düşün desteği ile 'Bizi Birbirimize Bağlayan Şeyler' teması kapsamında düzenlenen **#DijitalAnne** eğitimlerine katılmıştır. Katılımcılar, **#DijitalAnne** eğitimlerinde lider konuşmacılar ve uzman eğitmenler tarafından dijital okuryazarlık seviyelerini arttıracak, dijital dünyadaki tehdit ve fırsatların farkına varmalarını sağlayacak ve dijital girişimcilik ile ilgili farkındalık oluşturacak eğitim içeriklerinden oluşan programı tamamlamıştır.

The Digital Anne Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı, Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında gerçekleştirilmektedir. Katılımcıların dijital okuryazarlık seviyelerini arttırmaya ve dijital dünyadaki tehdit ve fırsatların farkına varmalarını sağlamak amacıyla geliştirilmiştir.

The Digital Anne Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı, Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında gerçekleştirilmektedir. Katılımcıların dijital okuryazarlık seviyelerini arttırmaya ve dijital dünyadaki tehdit ve fırsatların farkına varmalarını sağlamak amacıyla geliştirilmiştir.

EK 4. Teşekkür Belgesi Örnekleri

 Teşekkür Belgesi

Sayın Didem Duru

17-18 Ekim 2020 tarihlerinde **Technologist Women Platformu** tarafından, Avrupa Birliği Sivil Düşün desteği ile 'Bizi Birbirimize Bağlayan Şeyler' teması kapsamında düzenlenen #DijitalAnne eğitimlerinde 'Dijitalde Güçlenme ve Fırsat Eşitliği' konulu açılış konuşmanız için teşekkürlerimizi sunarız.

Technologist Women Platformu

The Digital Anne Avrupa Birliği Sivil Düşün Programında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. Başarıya katkıları için teşekkür ederiz. #DijitalAnne #Güçlenme #FırsatEşitliği

 Teşekkür Belgesi

Sayın Sevinç Gülseçen

17-18 Ekim 2020 tarihlerinde **Technologist Women Platformu** tarafından, Avrupa Birliği Sivil Düşün desteği ile 'Bizi Birbirimize Bağlayan Şeyler' teması kapsamında düzenlenen #DijitalAnne eğitimlerinde "Dijital Dönüşüm ve Gelecek" konulu açılış konuşmanız için teşekkürlerimizi sunarız.

Technologist Women Platformu

The Digital Anne Avrupa Birliği Sivil Düşün Programında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. Başarıya katkıları için teşekkür ederiz. #DijitalAnne #Güçlenme #FırsatEşitliği

The Digital Anne Avrupa Birliği Sivil Düşün Programında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. Başarıya katkıları için teşekkür ederiz. #DijitalAnne #Güçlenme #FırsatEşitliği

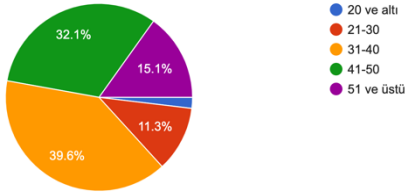
EK 5. Dijital Anne Eğitim Anket Linki

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfe3ThZ9akf65zxVT E YGtihvOUjAEnU39123EWM8WT9BhprA/viewform>

EK 6. Dijital Anne Eğitim Anket Analizi

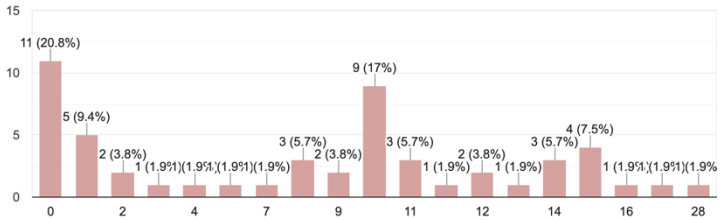
Yaşınız

53 responses

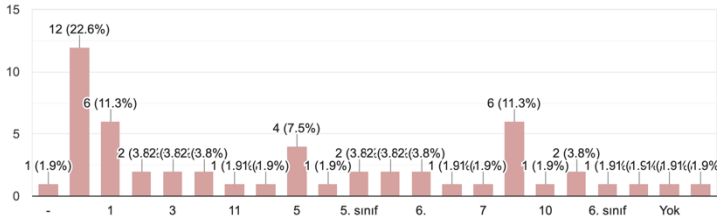
Çocuğunuzun Yaşı (Sadece yaşı 10 ile 18 arasında olan bir tane çocuğınızı belirtiniz)

53 responses

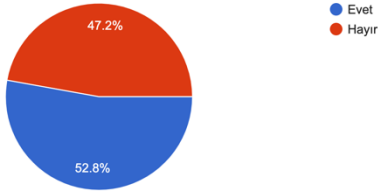
Çocuğunuzun Bulunduğu Sınıf (Sadece 4. ve 12. sınıf arasında bir sınıfta olan çocuğınızı belirtiniz)

53 responses

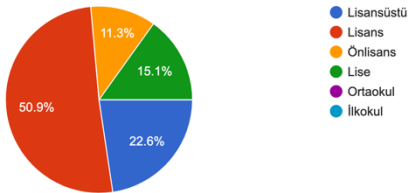
Herhangi Bir İşte Çalışıyor musunuz?

53 responses

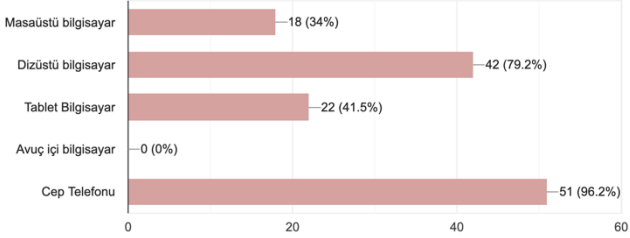
Eğitim Durumunuz?

53 responses

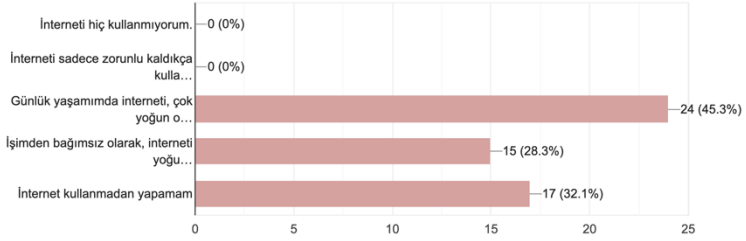
Aşağıdaki Teknolojilerden Hangilerini, İnternete Bağlanmak İçin Kullanıyorsunuz? (Birden Fazla Seçenek İşaretleyebilirsiniz).

53 responses

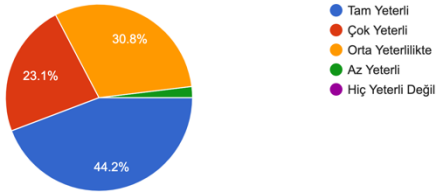
Sizin İnternet Kullanma Sıklığınızı, Aşağıdaki Seçeneklerden En İyi Hangisi Tanımlamaktadır?

53 responses

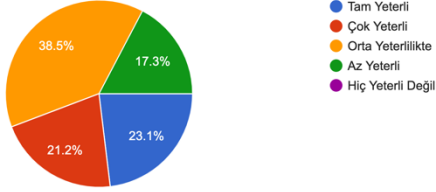
1-) Arama motorlarında ve veri tabanlarında arama yaparken arama seçeneklerini kullanabilme

52 responses

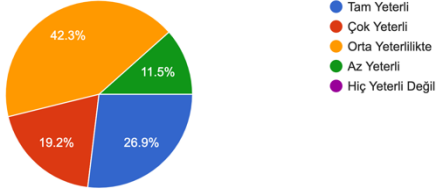
2-) Çevrimiçi bilgi kaynaklarının yanı sıra kitap, dergi, gazete gibi basılı kaynaklardan da yararlanmaya özen gösterme

52 responses

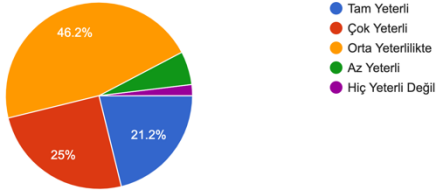
3-) Dijital ortamlardaki bilgilerin kendi amacı açısından kullanılabilirliğini değerlendirebilme

52 responses

4-) Dijital ortamdaki bilgileri kullanırken eleştirel ve temkinli davranabilme

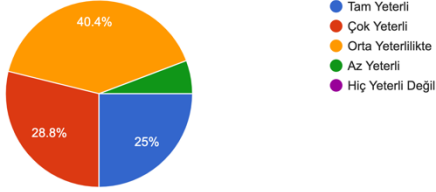
52 responses

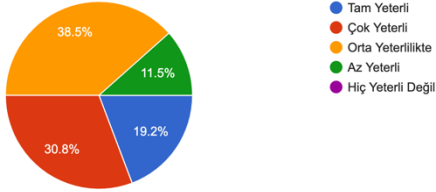
8-) Dijital ortamlarda karşılaştığı ve asıl amacı reklam ya da etki yaratma olan mesaj ya da içerikleri fark edebilme

52 responses

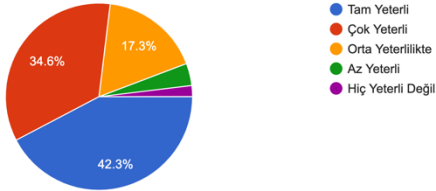
9-) Dijital ortamlarda sunulan mesajı ya da içeriği, sunan kişi ya da kuruluşların sunuş tarzından etkilenmeden anlamlandırabilme

52 responses

10-) Dijital ortamlarından gelebilecek olası zararlardan korunabilmeleri için bireylere en azından temel düzeyde bir eğitim verilmesini önemseme

52 responses

İnternet Kaynakları

Dijital ebeveynlik, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/223235>, Erişim Tarihi : 5.12. 2020

Dijital okuryazarlık, <https://www.iienstitu.com/blog/dijital-okuryazarlik-nedir>, Erişim Tarihi : 7.12. 2020

Veri depolama ve dokümantasyon uygulamaları, <https://www.webtalist.com/en-iyi-10-ucretsiz-bulut-depolama-uygulamasi-ios-android/>, Erişim Tarihi : 10.12. 2020

Dijital tasarım araçları nelerdir?, <https://m.bidolubaski.com/blog/5-ucretsiz-grafik-tasarim-programi>, Erişim Tarihi : 10.12. 2020

Dijital hukuk, <https://21yete.org/tr/koronavirus-salgini/covid-19-un-dijital-hukuk-a-onemli-etkileri>, Erişim Tarihi : 12.12. 2020

Sosyal mühendislik nedir?, <https://www.guvenliweb.org.tr/blog-detay/sosyal-muhendislik-riskleri>, Erişim Tarihi : 15.12. 2020

Dijital haklar nelerdir?, <https://www.guvenliweb.org.tr/haber-detay/dijital-hak-ve-sorumluluklarimiz-nelerdir>, Erişim Tarihi : 17.12. 2020

SEO çalışmaları, <https://m.seocu.com/seo>, Erişim Tarihi : 17.12. 2020

Youtube adsense hesabı oluşturmak, <https://support.google.com/youtube/answer/9914702?hl=tr>, Erişim Tarihi : 17.12. 2020

Google adsense nasıl çalışır?,

<https://support.google.com/youtube/answer/9914702?hl=tr>, Erişim Tarihi : 18.12. 2020

Girişimci kimdir?, <https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Girişimci>, Erişim Tarihi : 20.12. 2020

Siber zorbalık, “Dijital ebeveynlik”,

<https://yesilaymarket.com/Data/EditorFiles/DijitalEbeveynlik.pdf>, Erişim Tarihi : 25.12. 2020